

Nedavno se živopisna grupa okupila ispred zgrade Svetske banke u centru Washingtona, D.C., da bi odbranila zajednicu na 5.000 milja udaljenoj Rumuniji. Većina se nikada nije upoznala, ali kada je svako pokazao na svoj ručno crtani znak, osmehivali su se i kimali glavama. Nedugo potom zajedno su skandirali parole, kao da su to radili i pre, uključujući i jedan na rumunskom jeziku: „Uniti Salvam Rosia Montana!“

Na demonstraciji su se pridružili i nekoliko rumunskih državljana od strane aktivista Centra za međunarodno pravo zaštite životne sredine, Instituta za politička istraživanja, zemljane radove, AFL-CIO i drugih američkih pravosudnih organizacija za zaštitu životne sredine. Svi su se okupili da brane mesto zvano Rosia Montana.

Smešteno u planinskom i rumunskom bogatstvu resursa Transilvanije, Rosia Montana je lep gradić sa istorijom od 2000 godina. Međutim, ovo mesto ima neizrecivu važnost koja nadilazi njegov istorijski značaj. Danas je to nadahnjujući primer kako se grupa tvrdoglavih lokalnih poljoprivrednika borila za svoje domove, zajednicu, svoje zemlje i svoje kulturno nasleđe suočeni s napadom kanadske rudarske kompanije Gabriel Resources.

Ova korporacija htela je uništiti Rosia Montana pretvorbom u najveći rudnik zlata u Evropi, što predstavlja ozbiljnu pretnju po životnu sredinu zbog upotrebe otrovnog cijanida. David je bio protiv Golijata. Gabriel je imao novca, imao je veze s najvišim nivoima moći i kontrolisao je rumunske medije preko reklamnih ugovora o milionima dolara. U Rosia Montani nisu ratovali ništa – otkupivši vitalnu komunalnu infrastrukturu, poput prodavnica, lokalnog ambulanta itd, kako bi ih zatvorili. Nudili su i novac za kuće i tako podelili zajednicu, postavljajući članove porodice jedni protiv drugih.

Mnogi su se meštani predali. No, grupa vlasnika zemlje pružala je otpor. Njima su dom i koreni značili više od bilo kog novca na svetu. Skupili su se, uspostavili snažnu kampanju i tužili da blokiraju dozvolu nakon dozvole. A kad su blokirali prijedlog za rudnik iz svih pravnih uglova, Gabrielovi su deoničari postali nestrpljivi i sve gadniji. Oni su vršili pritisak na njenog partnera u zločinu, rumunsku vladu, da donese zakon kojim će se rudnik brzo pratiti. Oni koji odbiju napuštanje mogu se brzo ekspropirirati.

Na sreću, 15-godišnja borba domaćih nije prošla nezapaženo. Širila se usmenim predanjem i kasnije putem društvenih medija. Godine 2013., kada je vlada predložila taj nedozvoljeni zakon, kada je sve izgledalo mračno i tmurno, čitava nacija nadahnuta tvrdoglavošću otpora Rosie Montana naišla je na njihovu podršku.

Stotine hiljada ljudi izašli su na ulice dok vlada nije odustala. Zajedno su pobedili. Ovaj trenutak, poznat kao “jesen Rumunije”, bio je ekvivalentan revoluciji, nacionalnom buđenju. Ljudi, bilo da su mladi ili stari, urbani ili ruralni, shvatili su da ako se borite zajedno, možete zajedno pobediti. Slogan koji je skovao ovaj trenutak je „Uniti Salvam Rosia

Montana!“ – ujedinjeni spašavamo Rosia Montanu.

Taj trenutak je zauvek preobrazio i politički pejzaž zemlje. Duh, duhovitost, okretnost, organiziranje i taktike korišćene u 2013. katalizirali su pokrete poput #rezista, koji su zaustavili političke pokušaje korumpiranih političara da oslabe neovisnost pravosuđa. Mogli biste pomisliti: “Kul! Srećan kraj! Dakle, o čemu se sve bunilo u D.C.-u prošle sedmice? ”Dobro pitanje. Radi se o profitu i kako ga ostvariti kada nema ni milimetara razloga da ga napravite.

Umjesto da prizna grube nepravde i nezakonitosti koje su počinili, Gabrijel- u je jako smetalo da sva njihova nastojanja za korporativnu društvenu odgovornost, vežbe odnosa s javnošću, ublažavanje i, šta sve ne, nisu doveli do dozvole za rudnike.

Sada žele vratiti svoj novac. A zato što su pohlepni, ne žele samo nadoknadu za ono što su već potrošili, već i ono za što su se nadali da će ih u budućnosti učiniti operativnom rudnikom. U 2015. godini Gabrijel je podnio zakonski zahtev, zahtevajući najmanje 3,3 milijarde dolara i čak 4,4 milijarde dolara (ekvivalent oko dva posto BDP-a zemlje). Da bi to učinili, pozvali su se na bilateralne ugovore o ulaganju između Rumunije i Velike Britanije. Ovi ugovori omogućavaju korporacijama da tuže vlade na međunarodnim sudovima kroz sistem za rešavanje sporova između investitora i države (ISDS). Tribunal koji se najčešće koristi u takvim slučajevima je Međunarodni centar za rješavanje investicionih sporova (ICSID), koji je povezan sa Svetskom bankom.

Arbitri ICSID-a okupili su se 13. decembra, na posljednjem ročištu prije objave presude u proleće sledeće godine. Sasvim je verovatno da Gabrijel koristi ovu tužbu da pritiska rumunsku vladu da postigne sporazum o nagodbi pre ove presude, koji bi mogao uključivati zeleno svetlo za rudnik zlata.

Među živopisnom grupom koja je prošle sedmice protestovala u zgradi ICSID-a bio je Adrian Petri, mladi i uspešni poduzetnik iz Rosia Montana, kojeg je CIEL pozvao. Izveštavajući kući, napisao je, “Arbitražima, Rosia Montana je samo priča o novacu, novacu i opet novcu. Mogla je biti o meštanima Rosia Montane i patnje koja im je nanesena. Ili o tome kako je minski predlog podelio zajednicu. Ili se može raditi o prirodi i činjenici da su cijanidom hteli otrovati ljude i okolinu. Ili o našoj jedinstvenoj kulturnoj baštini koja datira još pre 2000 godina, a preti joj uništenje. ”

Meštani Rosia Montane 20 godina borili su se za mjesto koje se zove dom. I dok ova priča još nije gotova, nije ni njihova borba.

Izvor: inequality.org